

فصل ششم

محیط‌های عبادی، مذهبی

بسمه تعالی

آیین‌نامه و شرایط لازم بهداشتی مساجد

نظریه لزوم حفظ حرمت و قداست و جایگاه ویژه مسجد بعنوان پاکترین پایگاه اسلامی اجتماعی مردم عزیز کشور اسلامی ایران، آیین‌نامه و شرایط لازم بهداشتی مربوط به مساجد مشتمل بر سه فصل و ۴۸ ماده بشرح زیر توسط کارشناسان ارشد اداره کل بهداشت محیط و حرفه‌ای در آبان‌ماه ۱۳۷۵ تدوین گردید.

فصل اول - بهداشت فردی

ماده ۱- کارکنان آبدارخانه و تمام کسانیکه با توزیع آب و چای و هر نوع مواد غذایی سروکار دارند موظفند کارت معاینه پزشکی معتبر داشته باشند.

ماده ۲- کارکنان آبدارخانه و سایر افرادی که با توزیع مواد غذایی سروکار دارند باید ملبس به روپوش بزرگ رنگ روشن بوده و همواره رعایت کامل بهداشت فردی را بنمایند.

ماده ۳- آبدار و هر یک از کارکنان آبدارخانه باید حوله و صابون اختصاصی برای خود داشته باشند.

ماده ۴- در آبدارخانه باید جعبه کمک‌های اولیه با تمام وسایل و لوازم مربوطه وجود داشته باشد.

ماده ۵- کارکنان قسمت کفشداری موظفند هنگام کار از روپوش و دستکش و همچنین ماسک مخصوص استفاده نمایند.

ماده ۶- توزیع هر نوع البسه مخصوص عزاداری و نیز چادر و مقنعه و استفاده از آنها بصورت مشترک در مساجد ممنوع است.

ماده ۷- در مساجد فاقد صندلی و مبلمان بردن کفش بداخل مسجد تحت هر عنوان ممنوع است.

ماده ۸- استعمال دخانیات در داخل مساجد اکیداً ممنوع است.

ماده ۹- بیتوته کردن و خوابیدن افراد در داخل مسجد بهر عنوان ممنوع است. غیر از مواقع برگزاری مراسم خاص مانند احیاء و اعتکاف

فصل دوم - وسائل و لوازم

ماده ۱۰- ظروفی که برای توزیع میوه و شیرینی و خرما و امثال آنها مورد استفاده قرار می‌گیرند باید از انواع سالم و بهداشتی بوده کاملاً شستشو و با وسیله تمیز و عاری از آلودگی خشک شود.

ماده ۱۱- توزیع آب و شربت و چای و قهوه و امثال آنها در مساجد فقط در لیوانهای یکبار مصرف بهداشتی مجاز است.

ماده ۱۲- چنانچه در مسجد میوه توزیع میشود باید در محل مخصوص شستشو و گندزدائی و سپس توزیع شود.

ماده ۱۳- وجود سطل زباله در دار قابل شستشو و بهداشتی و مجهز به کیسه زباله به تعداد کافی در تمام قسمت‌های مسجد اعم از داخل، آبدارخانه، صحن و حیاط، وضوخانه و توالت و دستشویی الزامی است.

ماده ۱۴- هر نوع فرش و گلیم و پوشش کف و نیز پرده‌های مسجد باید همواره پاکیزه و عاری از گردوغبار باشد.

ماده ۱۵- قفسه و گنجه مخصوص نگهداری ظروف باید تمیز و مجهز به در و شیشه و قابل نظافت بوده فاصله کف آن از زمین حداقل ۲۰ سانتیمتر باشد.

ماده ۱۶- در مساجد فاقد صندلی و مبلمان وجود قفسه مخصوص نگهداری موقت کفش با ظرفیت و تعداد کافی خانه‌بندی الزامی است.

ماده ۱۷- قفسه مخصوص نگهداری کفش و میز کار جلو محل کفش‌داری باید از جنس مقاوم و سالم و بدون شکستگی و ترک و زنگ‌زدگی و همواره تمیز و پاکیزه باشد. همچنین لازم است فاصله کف قفسه و میزکار موضوع این ماده از زمین حداقل ۲۰ سانتیمتر باشد.

ماده ۱۸- صندلیها در مساجد مجهز به صندلی باید سالم، بدون شکستگی، پوسیدگی، پارگی، زنگ‌زدگی و همواره تمیز و پاکیزه باشد و هنگام استفاده و نشست و برخاست استفاده‌کنندگان ایجاد سروصدا ننماید.

ماده ۱۹- حضور یک نفر کارگر با لباس کار و چکمه و دستکش لاستیکی برای استقرار مستقر و نظافت محوطه وضوخانه و توالی و دستشویی ضروریست.

ماده ۲۰- حضور تعداد کافی کارگر کفش‌دار به تناسب تعداد مراجعین به مسجد الزامیست.

فصل سوم - وضعیت ساختمانی:

ماده ۲۱- کف قسمت اصلی مسجد باید از جنس مقاوم و قابل شستشو و بدون فرورفتگی بوده هنگام تردد ایجاد گردوخاک ننماید.

ماده ۲۲- ساختمان دیوار قسمت اصلی مسجد باید از جنس مقاوم و بنحوی باشد که از ورود حشرات و جوندگان در امان بوده و صاف و برنگ روشن و قابل نظافت باشد.

ماده ۲۳- دروپنجره‌های مسجد باید سالم، بدون شکستگی، ترک‌خوردگی و زنگ‌زدگی و همواره تمیز و پاکیزه بوده از ورود حشرات جلوگیری بعمل آورد.

ماده ۲۴- سقف باید از جنس مقاوم و برنگ روشن و قابل نظافت باشد.

ماده ۲۵- پوشش سطح حیاط و صحن مسجد باید از جنس مقاوم و قابل شستشو و دارای شیب کافی به طرف چاه فاضلاب و همواره تمیز و پاکیزه باشد.

ماده ۲۶- دیوارهای صحن و حیاط مسجد باید سالم و مقاوم در مقابل جوندگان و پوشش سطح داخلی آن قابل نظافت و حتی المقدور صاف باشد.

ماده ۲۷- قسمت اصلی مسجد باید مجهز به سیستم قابل قبول و بهداشتی برای تأمین حرارت و برودت و تهویه به تناسب فضای مسجد و جمعیت استفاده‌کننده باشد.

ماده ۲۸- پیش‌بینی لازم برای تأمین نور بصورت طبیعی یا مصنوعی در تمام قسمتهای مسجد اعم از داخل آبدارخانه، کفش‌داری، وضوخانه، توالی و دستشویی با رعایت کامل مسائل ایمنی ضروریست.

ماده ۲۹- آب مصرفی در تمام قسمتهای مسجد باید سالم و مورد تأیید مقامات بهداشتی باشد.

ماده ۳۰- فاضلاب تولیدی در آبدارخانه، و حیاط، توالی و دستشویی و وضوخانه باید بطریقه بهداشتی دفع گردد.

ماده ۳۱- وجود وضوخانه با شرایط مناسب بهداشتی و ظرفیت کافی به تناسب تعداد مراجعین به مسجد اجباریست.

ماده ۳۲- کف قسمت وضوخانه باید از جنس مقاوم و قابل شستشو و دارای شیب کافی بطرف کف‌شور و چاهک فاضلاب باشد.

ماده ۳۳- پوشش سطح داخلی دیوارهای قسمت وضوخانه باید از کف تا زیر سقف از کاشی، سنگ یا سرامیک و یا حداقل سیمان صاف تخته‌ماله‌ای و لیس‌های و برنگ روشن و همواره تمیز و پاکیزه باشد.

ماده ۳۴- شیرهای برداشت قسمت وضوخانه باید همواره سالم و بدون اینکه موجب پراکندگی و ترشح آب شود قابل استفاده بوده و تعداد آنها متناسب با مراجعین به مسجد در ساعات و ایام حداکثر مراجعه به مسجد باشد.

ماده ۳۵- وجود ظرف محتوی صابون مایع در مجاورت هر شیر برداشت در قسمت وضوخانه اجباریست.

- ماده ۳۶- وجود تعداد کافی توالت بهداشتی به تناسب تعداد مراجعین به مسجد در ساعات و ایام حداکثر مراجعه ضروریست.
- ماده ۳۷- کف توالت باید از جنس مقاوم و قابل شستشو و دارای شیب بطرف چاهک توالت بوده و همواره تمیز و پاکیزه باشد.
- ماده ۳۸- استفاده از سره توالت ساخته شده از جنس مقاوم و صاف صیقل بدون شکستگی، قابل شستشو و مجهز به شترگلو الزامیست.
- ماده ۳۹- دیوارهای توالت باید از کف تا زیر سقف از کاشی، سنگ و یا سرامیک برنگ سفید و همواره تمیز و پاکیزه باشد.
- ماده ۴۰- سقف توالت باید صاف و از جنس مقاوم و برنگ روشن و همواره تمیز باشد.
- ماده ۴۱- وجود شیر برداشت (حتی المقدور مجهز به شیلنگ خرطومی) در داخل هر توالت الزامی است.
- ماده ۴۲- پیش‌بینی لازم برای تهویه کامل و نیز جلوگیری از ورود حشرات بداخل محوطه عمومی و هر یک از توالتها بعمل آید.
- ماده ۴۳- وجود تعداد کافی دستشویی بهداشتی متناسب با تعداد مراجعین در ساعات و ایام حداکثر مراجعه به مسجد الزامی است.
- ماده ۴۴- کف و دیوارها و سقف محوطه دستشویی باید مطابق مواد ۳۲ و ۳۳ این آیین‌نامه باشد.
- ماده ۴۵- استفاده از دستشوییهای صاف و صیقل از جنس کاشی یا سرامیک که همواره تمیز و پاکیزه باشد الزامیست.
- ماده ۴۶- هر دستشویی باید مجهز به ظرف مخصوص محتوی صابون مایع باشد.
- ماده ۴۷- شیرهای برداشت آب و لوله و مجاری دفع فاضلاب دستشوییها باید همواره سالم و بدون اینکه ایجاد ترشح نمایند مورد استفاده قرارگیرند.
- ماده ۴۸- توالت باید دارای در سالم و بدون شکستگی و ترک خوردگی و زنگ زدگی و فاقد هرگونه درز و فضای باز بوده و بطور کامل قابل بستن و همواره تمیز و پاکیزه باشد.

بسمه تعالی

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی.....

معاونت بهداشتی

مرکز بهداشت.....

فرم آیین نامه مقررات بهداشتی و بررسی وضعیت بهداشت مساجد

مطابقت با آیین نامه

نام مسجد:.....

عدم مطابقت با آیین نامه

آدرس:.....

(تاریخ بازدید اول)

(تاریخ بازدید دوم)

(تاریخ بازدید سوم)

امتیاز بازدید ۳	امتیاز بازدید ۲	امتیاز بازدید ۱	وضعیت ساختمانی	امتیاز مطلوب	شماره ماده	بازدید اول	بازدید دوم	بازدید سوم
			شیرهای برداشت آب و لوله و مجاری دفع فاضلاب دستشوییها باید همواره سالم و بدون اینکه ایجاد ترشح نمایند مورد استفاده قرار گیرند.		ماده ۴۷			
			توالت باید دارای در سالم و بدون شکستگی و ترک خوردگی و زنگ زدگی و فاقد هرگونه درز و فضای باز بوده و بطور کامل قابل بستن و همواره تمیز و پاکیزه باشد.		ماده ۴۸			
			جمع امتیاز کسب شده	۶۰	جمع امتیاز مطلوب			

			بهداشت فردی
			وسایل و لوازم
			وضعیت ساختمانی
			امتیاز نهایی کسب شده

امتیاز نهایی مطلوب ۱۰۰

بازدید اول	بازدید دوم	بازدید سوم
۱- امضاء مأمور بهداشت محیط	۱- امضاء مأمور بهداشت محیط	۱- امضاء مأمور بهداشت
۲- امضاء کارشناس مسئول بهداشت محیط شهرستان	۲- امضاء کارشناس مسئول بهداشت محیط شهرستان	۲- امضاء کارشناس مسئول بهداشت محیط شهرستان
۳- امضاء رئیس مرکز بهداشت شهرستان یا نماینده تام‌الاختیار	۳- امضاء رئیس مرکز بهداشت شهرستان یا نماینده تام‌الاختیار	۳- امضاء رئیس مرکز بهداشت شهرستان یا نماینده تام‌الاختیار

